

Immigració i govern local. Experiències i reptes. IV Seminari Immigració i Europa.

L'acollida de la immigració i la gestió de la convivència.

**El model d'acollida de Manlleu.
Pere Prat**

Pere Prat

Alcalde de Manlleu

Manlleu és una petita ciutat de 20.000 habitants, on la qüestió de la recepció, assentament i acollida dels immigrants ja té un important bagatge temporal. De fet, un dels principals documents sobre temes d'immigració del nostre país, i segurament de tot l'Estat espanyol, és l'anomenada Declaració de Manlleu, aprovada en aquesta vila l'any 1985. Aquest document, proposat per les dues entitats municipalistes, l'Associació Catalana de Municipis i la Federació de Municipis de Catalunya, encara és vigent, i moltes de les seves conclusions encara són vàlides actualment.

Pel que fa a la gestió local del fenomen migratori, l'Ajuntament va elaborar el Pla de Recepció i Acollida de Manlleu (PRAM), basat en aquests dos conceptes i que tenia com a objectiu principal proporcionar informació i orientació a la població nouvinguda al municipi de Manlleu. I en parlar de població nouvinguda, no es feia referència solament a les persones d'origen estranger, sinó també a aquells catalans que provenen d'altres punts de la geografia catalana. Quan parlem de població nouvinguda també ens estem referint a catalans que vénen de la ciutat de Vic o de l'àrea metropolitana de Barcelona a viure a Manlleu. La incorporació dels nous ciutadans i ciutadanes, fruit dels nous processos migratoris, està contribuïnt de forma decisiva a transformar la realitat social del nostre municipi, i la doten cada vegada més de major diversitat social i cultural. Aquest fet no és conjuntural, sinó que té les seves arrels en una nova ordenació del món, la globalització, que ha tendit a ampliar les desigualtats entre els països i que ha fet que molta gent vegi en el fet d'emigrar l'oportunitat més viable –encara que arriscada– de desenvolupar el seu projecte de vida.

És per això que cal gestionar polítiques anticipatives durant els primers moments de l'assentament de la població nouvinguda. Les actuacions de recepció i acollida esdevenen decisives per assegurar la cohesió i la convivència ciutadana. D'aquesta manera, s'evitaran, o si més no es minimitzaran, els efectes negatius derivats de les dificultats que suposa la instal·lació, la manca d'informació o el desconeixement del nostre entorn. Aquest és el fonament del PRAM, que en la seva elaboració ha comptat amb la participació dels serveis públics, institucions i entitats més directament implicades en l'atenció de la promoció de les persones nouvingudes. El PRAM no afegeix nous serveis ni duplica esforços, sinó que, ben al contrari, és una tasca de coordinació entre professionals i institucions i una

aposta en l'organització d'itineraris d'accés i utilització dels serveis públics que són més propers i més efectius a l'hora de donar resposta a les necessitats que planteja la ciutadania. Per això, el PRAM s'ha d'entendre com un marc que, si bé neix per orientar les persones nouvingudes, també és útil per a tots els ciutadans i ciutadanes de Manlleu. El PRAM és un bon instrument per tal que les persones que arriben a la nostra ciutat rebin una millor orientació, tinguin més informació sobre els serveis que els ofereix la ciutat, coneguin millor quins són els seus drets i els seus deures i tinguin, en definitiva, més elements per poder viure a la ciutat. Potenciar la informació i l'aprenentatge de la llengua són, sens dubte, elements que contribueixen a la cohesió social i, per tant, també a la convivència ciutadana.

Actualment, Manlleu es caracteritza per haver viscut un fort creixement demogràfic –en bona part a causa de l'arribada de població estrangera– i ser una societat diversa, tant en el vessant sociodemogràfic com cultural. Això implica, lògicament, l'existència de crisis i conflictes com a conseqüència del volum i ritme al qual es produeixen aquestes transformacions i de la dificultat de gestió d'aquests canvis. L'any 1999, Manlleu era una ciutat que tenia 17.602 habitants i un 7,28% d'immigració. El mes de desembre de l'any 2006 la ciutat compta amb 20.162 habitants, un 21,23% dels quals són immigrants (i d'aquests, el 77,32% és d'origen magrebí, bàsicament amazigh de la zona de Nador). L'augment entre 1999 i el 2006 ha estat, per tant, notable.

Per gestionar aquest fenomen de la diversitat, l'Ajuntament de Manlleu va aprovar en la sessió plenària del mes d'abril del 2003 el Pla de Gestió de la Diversitat. Aquest pla fixa la política municipal i els criteris polítics i tècnics per a la gestió de la diversitat a partir d'un model de ciutat i d'un model d'integració. El marc general d'anàlisi i metodologia per concretar accions transversals portades a terme des de tots els departaments de l'Ajuntament es basa en el model de democràcia intercultural. El fet que diferencia aquest Pla dels elaborats per altres ajuntaments és que, en el de Manlleu, l'alcalde i els portaveus polítics de totes les forces són els màxims representants de la política de diversitat de la ciutat. El Pla de Gestió de la Diversitat no situa la immigració en l'àrea de Benestar Social sinó que es considera que és una política transversal que ha d'estar liderada personalment per l'alcalde. De fet, és l'alcalde qui pot fer realitat aquestes polítiques transversals, però en aquest cas també s'hi incorporen tots els responsables dels partits polítics, formin part o no del Govern local.

A l'igual del Pla de Gestió de la Diversitat, el PRAM té com a objectius garantir la circulació social i autònoma de la població nouvinguda; definir les xarxes locals de serveis i el catàleg de serveis en l'àmbit de tot el municipi; definir un circuit de recepció i d'acollida i centralitzar inicialment la recepció en un únic punt, que de moment és el servei d'empadronament (està previst crear una oficina d'atenció al ciutadà). El Pla té com a objectiu adequar, al mateix temps, els serveis i recursos existents a les noves necessitats i garantir la coordinació, el treball en xarxa i el suport mutu entre els diferents serveis perquè hi hagi una comunicació i treball transversal de tots els departaments de l'Ajuntament de Manlleu. La xarxa local de serveis del PRAM incorpora tots els serveis municipals que participen, d'una manera o una altra, en els processos de recepció i acollida dels nouvinguts i s'articulen a través del catàleg de serveis del PRAM que és una eina d'ús intern que recull la informació bàsica de tots els serveis. Aquest

ha estat un exercici molt positiu per ordenar tots els serveis que es proporcionen des de l'Ajuntament i ha estat una bona manera de conèixer amb major profunditat la seva organització.

D'altra banda, la Guia Bàsica d'Acollida és l'eina que es dona als nousvinguts per tal de garantir la seva circulació autònoma pels diferents serveis dels municipis. Després, a través de les sessions d'acollida –iniciades el mes de gener del 2007– es dona la benvinguda i s'informa de manera més concreta sobre cada servei. El catàleg de serveis s'organitza en una xarxa bàsica de serveis adreçats a donar resposta a les principals necessitats que apareixen en el moment de l'arribada i primera instal·lació al municipi. El procés s'inicia en el moment de l'empadronament, per dirigir-se, posteriorment, a altres serveis més especialitzats com l'Oficina d'Informació i d'Assessorament als Immigrants (OFIM), l'Oficina d'Escolarització i Mediació, l'Oficina de Promoció Econòmica pels temes de treball, l'Escola d'Adults, l'Oficina de Català, els Serveis Socials i el Centre d'Atenció Primària. Concretament, la Guia Bàsica d'Acollida és un document elaborat entre el 2004 i el 2005 que garanteix la circulació social autònoma de la població nouvinguda. A la Guia apareixen tots els serveis i els requisits per accedir-hi; la Guia, que es lliura en el moment de l'empadronament, està editada en català, castellà, anglès i àrab.

Complementàriament a la Guia, existeixen les sessions d'acollida, que funcionen des del mes de gener del 2007 gràcies a una subvenció del Consell Comarcal d'Osona. Aquestes volen ser sessions informatives de benvinguda per part de l'alcalde o d'algun responsable polític, i tenen l'objectiu de facilitar al màxim la primera acollida. En aquestes sessions –que compten amb la inestimable ajuda d'una borsa de traductors que hi ha a la comarca– s'explica, de manera més personal i detallada, tota la informació que proporciona la Guia, es detallen els serveis que ofereix Manlleu i s'introdueix els nousvinguts a la ciutat i al país.

Tot aquest entramat social i institucional forma part d'un procés del qual podem destacar tres etapes. L'any 2004 es va iniciar una primera fase que consistia en l'elaboració del marc conceptual del PRAM, el plantejament del procés de recepció i acollida, la configuració del catàleg de serveis i la definició de la xarxa bàsica de serveis a escala local. Més endavant, es va començar el treball en xarxa, amb la presentació del Pla de Recepció i Acollida als serveis municipals i a les entitats i associacions de la nostra ciutat que treballen aquest tema. L'any 2005 marca l'inici de la segona fase, durant la qual es va discutir el Pla de Recepció, es va fer un seguiment del treball de la xarxa i es va redactar el document del PRAM. També es va editar la Guia d'Acollida, es va presentar el PRAM a la xarxa local i es va fer pública l'oferta formativa, vinculada al Pla de Recepció, per tal que tot el personal de l'Ajuntament en tingués coneixement. Finalment, en l'última etapa que s'inicià l'any 2006, es va dissenyar i es va començar a avaluar, de manera permanent i amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, la implantació, coordinació i funcionament del Pla, com també el treball en xarxa i les sessions d'acollida.

Mereix una menció especial el fet que Manlleu ha estat una ciutat pionera en el procés d'acollida i integració a les escoles dels nens i nenes nousvinguts. Malgrat que aquest mètode d'acollida és conegut com el model Vic, el cert és que va començar a implementar-se a Manlleu el 1990. Es tracta

d'un treball conjunt amb l'escola pública i l'escola concertada per garantir el repartiment dels alumnes a tots els centres d'educació, i evitar així la concentració de tota la població nouvinguda en una mateixa escola. Com a reconeixement d'aquest treball de distribució entre totes les escoles, la Generalitat de Catalunya ha seleccionat tres de les set escoles de Manlleu per subscriure-hi un contracte programa¹. En definitiva, aquest reconeixement al món educatiu és alhora un reconeixement a tota la tasca que la ciutat de Manlleu està fent en la millora dels serveis d'assentament i acollida a la població immigrada.

Per a la ciutat de Manlleu, i com a conclusió, el PRAM és una bona eina per aprofundir en la qualitat dels serveis que proporciona l'Ajuntament, per incrementar les nostres relacions amb les entitats i associacions de la ciutat i, alhora, participar amb altres entitats de caire supramunicipal com el Consell Comarcal d'Osona o la Diputació de Barcelona. El nostre desig és que tot aquest treball que s'ha fet des del món local amb relació al procés d'acollida rebi el suport de les polítiques d'immigració que el nou Estatut de Catalunya preveu en el seu article 138. Aquest article dóna competències exclusives al nostre país, Catalunya, i sobretot voldria destacar l'apartat 1.D, que fa referència a un dels reptes més importants que, amb relació a aquesta qüestió, té el Govern de la Generalitat: l'establiment d'un marc legislatiu de referència per a l'acolliment i la integració de les persones immigrades.

1. Amb relació al compromís del Pacte Nacional per a l'Educació d'establir un marc de prestacions educatives equivalents a tots els centres educatius que integren el servei públic educatiu de Catalunya, el Departament d'Educació selecciona un nombre determinat d'escoles per subscriure-hi un contracte programa. L'objectiu d'aquest és garantir la gratuïtat de les activitats complementàries, amb la subvenció del cost de les activitats complementàries dels alumnes d'educació infantil, d'educació primària i d'educació secundària obligatòria. El Departament d'Educació estableix que per concórrer a la convocatòria els centres privats han de tenir concertats tots els nivells que imparteixen i que han de tenir escolaritzats alumnes amb necessitats educatives específiques en una proporció similar a la dels centres públics de l'entorn [Nota Ed.]